

פרשת מקץ התש"פ

adk1010@gmail.com

הרב ארי דוד קאהן

1. בראשית פרק מא,

(לג) ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם ושיתהו על־ארץ מצרים: (לד) יעשה פרעה ויפקד ויפקדו על־הארץ וחמש את־ארץ מצרים בשבע שני השבע: (לה) ויקבצו את־כל־אכל השנים הטבות הבאת האלה ויצברו־בר תחת יד־פרעה אכל בערים ושמרו: (לו) והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב אשר תהיין בארץ מצרים ולא־תכרת הארץ ברעב: ... (נד) ותחלינה שבע שני הרעב לבוא כאשר אמר יוסף ויהי רעב בכל־הארצות ובכל־ארץ מצרים היה לחם: (נה) ותרעב כל־ארץ מצרים ויצעק העם אל־פרעה ללחם ויאמר פרעה לכל־מצרים לכו אליוסף אשר־יאמר לכם תעשו: (נו) והרעב היה על כל־פני הארץ ויפתח יוסף את־כל־אשר בהם וישבר למצרים ויחזק הרעב בארץ מצרים: (נז) וכל־הארץ באו מצרימה לשבר אליוסף כיתזק הרעב בכל־הארץ:

2. בראשית פרק מב, ה-כו

(ה) ויבאו בני ישראל לשבר בתוך הבאים ביהיה הרעב בארץ כנען: (ו) ויוסף הוא השליט על־הארץ הוא המשביר לכל־עם הארץ ויבאו אחי יוסף וישתחוּו־לו אפים ארצה: (ז) וירא יוסף את־אחיו ויכרם ויתנכר אליהם וידבר אתם קשות ויאמר אליהם מאין באתם ויאמרו מארץ כנען לשבר־אכל: (ח) ויכר יוסף את־אחיו והם לא הכירו: (ט) ויזכר יוסף את החלמות אשר חלם להם ויאמר אליהם מרגלים אתם לראות את־ערות הארץ באתם: (י) ויאמרו אליו לא אדני ועבדיך באו לשבר־אכל: (יא) כלנו בני איש־אחד נחנו כנים אנחנו לא־הינו עבדיך מרגלים: (יב) ויאמר אליהם לא כיערות הארץ באתם לראות: (יג) ויאמרו שנים עשר עבדיך אחים אנחנו בני איש־אחד בארץ כנען והנה הקטן את־אבינו היום והאחד איננו: (יד) ויאמר אליהם יוסף הוא אשר דברתי אליכם לאמר מרגלים אתם: (טו) בזאת תבחנו חי פרעה אם־תצאו מזה כי אם־בבוא אחיכם הקטן הנה: (טז) שלחו מכם אחד ויקח את־אחיהם ואתם האסרו ויבחנו דבריכם האמת אתכם ואם־לא חי פרעה כי מרגלים אתם: (יז) ויאסף אתם אל־משמר שלשת ימים: (יח) ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו את־האלהים אני ירא: (יט) אם־כנים אתם אחיכם אחד יאסר בבית משמרכם ואתם לכו הביאו שבר רעבון בתיכם: (כ) ואת אחיכם הקטן תביאו אלי ויאמנו דבריכם ולא תמותו ויעשו־כן: (כא) ויאמרו איש אל־אחיו אבל אשמם אנחנו על־אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על־כן באה אלינו הצרה הזאת: (כב) ויען ראובן אתם לאמר הלא אמרתי אליכם לאמר אל־תחטאו בילד ולא שמעתם וגם־דמו הנה נדרש: (כג) והם לא ידעו כי שמע יוסף כי המליץ בינתם: (כד) ויסב מעליהם ויבד וישב אליהם וידבר אליהם ויקח מאתם את־שמעון ויאסר אתו לעיניהם: (כה) ויצו יוסף וימלאו את־כליהם בר וילהשיב כספיהם איש אל־שקו ולתת להם צדה לדרך ויעש להם כן: (כו) וישאו את־שברם על־חמריהם וילכו משם:

3. רשב"ם בראשית פרק מב פסוק כא

הצרה הזאת - מדה כנגד מדה. אנחנו השלכנוהו בבור והנה אנחנו נאסרים בבית השבי:

4. חזקוני בראשית פרק מב פסוק ז

ויתנכר אמר אם אגלה עצמי להם יאמרו אף אתה מושבע ועומד שלא תגלה אותנו או שמא יברחו מיראתי ויצטער אבא מוטב שיבואו מתוך דוחק הרעב ואדחק אותם להביא בנימין ואעכבנו וע"י כן יודע הדבר. [ויתנכר אליהם דרכו של אדם כשאינו רוצה לגמול חסד עם קרוביו עושה עצמו כאילו אינו מכירו].

5. רמב"ן בראשית פרק מב פסוק כא

אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו - חשבו להם האכזריות לעונש גדול יותר מן המכירה, כי היה אחיהם בשרם מתחנן ומתנפל לפניהם ולא ירחמו, והכתוב לא סיפר זה שם, או מפני שהדבר ידוע בטבע כי יתחנן אדם לאחיו בבואו לידם להרע לו וישביעם בחיי אביהם ויעשה כל אשר יוכל להציל נפשו ממות, או שירצה הכתוב לקצר בסורחנם, או מדרך הכתובים שמקצרים במקום אחד ומארכים בו במקום אחר:

6. רד"ק בראשית פרק מב פסוק כא

ויאמרו - אחר שהשלים דבריו עמהם והלך לו, המליץ שהיה יודע לדבר בלשון עברי ושומע מהם היה אומר ליוסף בלשון מצרי כי יוסף היה מאד נשמר מהם שלא ידבר בלשון עברי שלא

יחשבו עליו עם הכרת צורתו שהוא יוסף, וכשהלך המליץ התוודו על עונם ואמרו איש אל אחיו כי בעון יוסף בא להם זה, כי שאל להם יוסף מה שלא היה שואל מאחרים שהיו באים לקנות תבואה, כי אין זה כי אם עון גדול שהיה עליהם, וזה עון יוסף אחיהם:

7. אור החיים בראשית פרק מב פסוק כא

על כן באה אלינו פירוש יחד הצרה, וכל זה כשנאמר כי דבריהם אלו היו כשהכניסום במשמר. וטעם שסדר הכתוב דבריהם באחרונה הוא לצד שלא רצה להפסיק תוך כל דברי יוסף, אבל אם נאמר שדבריהם אלו היו אחר שהסכימו לאסור אחד מהם והם יעלו לשלום כסדר הכתוב צריך לתת טעם למה לא נתעוררו לחוש לאשמת אחיהם עד עתה. ואולי כי קודם לא הרגישו וחשבו כי אדם בעל בחירה ורצון להרע ולא עון יוסף גורם כי לדעתם מחויב היה להם כמו שפירשנו במקומו (שם כ') מה שאין כן כשאמר להם אחיכם אחד יאסר וגוי ויעשו כן פירוש יחדו הם אחד מהם בזה נתעוררו מהנדמה כי הוא עון יוסף כמו שהם נתאכזרו על אחיהם לזה בא להם הצער בדרך זה שאסרו אחד מהם ביד איש נכרי. וכבר רשמתי בכמה מקומות כי העון יוליד בדמותו בצלמו בסוד אומרו (תהלים ס"ב) תשלם לאיש כמעשהו וכמו כן הדברים כאן שהכאיב להם לבם בצרת אחיהם, והוא אומר אבל פיי אם היה המקרה זה בדרך אחר לא היינו מצדיקים שעל סיבת יוסף באה אלינו אבל עתה ודאי אשמים אנחנו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו.

ועוד היה להם לאות כיון שנתייחד שמעון דכתיב (כ"ד) ויקח מאתם את שמעון מזה ידעו כי דבר יוסף הוא הסובב כי זה הוא היועץ עצה רעה על יוסף דכתיב (ל"ז י"ט) ויאמרו איש אל אחיו ואמרו ז"ל (תנחומא ויחי) שהם שמעון ולוי:

8. הכתב והקבלה בראשית פרק מב פסוק כא

צרת נפשו בהתחננו. זה יורה לנו שלא מכרוהו אחיו מעולם, שאלו כן היו להם לומר אבל אשמים אנחנו על אשר מכרנו את אחינו:

9. בעל הטורים בראשית פרק מב פסוק ז

ויכירם. ובקש לקבלם בסבר פנים יפות ובא המלאך שמצאו תועה והזכירו, מיד ויתנכר אליהם. ולכך כתוב אח"כ ויכר, לשון יחיד (אגדת בראשית פע"ג): ויתנכר. בגימטריא על ידי האיש גבריאל:

10. בכור שור בראשית פרק מב פסוק ז

ויכירם: כי היה מצפה להם שמא יבואו מפני הרעב, כי דרכם של אבות לבא מצרים מפני הרעב, כמה שנאמר "ויהי רעב בארץ מצרים וירד אברם מצרימה"⁵, וכן יצחק עד שהקב"ה אמר לו: "אל תרד מצרימה"⁶, והם אינם מצפים שיהיה מלך. ... ויתנכר אליהם: חשב: אם אגלה להם עצמי מיד, מפני שהם בושים על שמכרו אחיהם וציערו אביהם, יאמרו לי: שתוק! אתה מושבע ועומד שלא תגלה אותנו, ואמר להם קשות, ומרגלים אתם! ודחקם עד שהביאו בנימין, ונתן הגביע באמתחתו, ואמר לעכבו לעבד. וכשראה אותם דחוקים, שהיו יראים לחטא [ל]אביהם, גילה עצמו, כי אז ידע שעל כרחם יגלו גם הם שלא יעכב בנימין.

11. בכור שור בראשית פרק לז

(כא) וישמע ראובן ויצילהו מידם: בתחילה אמר להם ראובן: אל תעשו הרעה הזאת לחטוא בילד, ולא שמעו אליו, כמו שמוכיח כשבאו למצרים, שאמר להם ראובן: "הלא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם"¹⁶. וגם יוסף היה מחנן על ידי עצמו, כמו שאומר שם "בהתחננו אלינו ולא שמענו"¹⁷, וחשב ראובן אם אומר להם: "אני אגלה אתכם" שמא יהרגו אותי ואותו. לא נכנו נפש: כיון שראה שלא שמעו לו שיתף עצמו עמהם, ולא אמר "לא תכוהו", אלא "לא נכנו", כלומר: גם אני חפץ בדבר ולא ישימו לב שהוא רוצה להצילו, ולא ישמעו לו. ולפי שהיה ראובן גדול מכולם, שהעון תלוי בצוארו, היה מחזר להצילו, ולכך דיבר להם בערמה, ואמר להם: מאחר שאין אתם רוצים להניחו, מה שתוכלו למעט את החטא מוטב, מוטב שימות מיתת עצמו, ולא תשפכו את דמו בידים, והיה כוונתו להצילו.

(כה) וישבו לאכול לחם: דרך הרועים: שמקצתם אוכלים ומקצתן עומדים על הבהמות, ואחר שאכלו מקצתם, הולכים אותם שאכלו אל הבהמות, והאחרים אוכלים, ואין דרכם לאכול כולם ביחד. והיה אוכל יהודא ומקצת אחיו, וראובן ומקצת אחיו היו שומרים הצאן, ולפיכך לא ידע ראובן במכירתו. ויש אומרים כי ראובן היה מתענה על ששכב את בלהה¹⁹. ויש אומרים שהיה כל אחד משמש את אביהם יומו, והגיע יומו של ראובן²⁰, אבל תימה על שהיו רחוקין מאביהם, וראובן שב אל הבור. והנה אורחת ישמעאלים: מדנים, ומדיינים וישמעאלים

אחים היו²¹ מבני פלגשי אברהם, ישמעאל בן הגר, ומדן ומדין מבני קטורה, ובאותה חבורה היה שם מבני ישמעאל, ומבני מדן, ומבני מדין, ולכך פעמים קורא אותן ישמעאלים, ופעמים מדנים ופעמים מדיינים.

(כו) מה בצע: אמר יהודא: למה נעשה עון זה להמיתו ולא נהנה כלום במיתתו, מוטב שנמכרו ולא יהיה העון כל כך, ונהנה, וגם לא נראה אותו עוד, ולא יקניט אותנו. ונראים הדברים: **שכשמכרוהו השביעוהו²² שלא יבא עוד אל בית אביו, ולא יגלה עצמו לאביו ולא יודיע לאביו שהוא חי, ושהוא נמכר, ולא יאמר לשם שהוא מבני יעקב, בשום סימן ולא בשום ראייה, וכן עשה, שמוטב היה לו לעשות כן, ולא שימות בידם. דאי לא היה כן, כשהיה גדול בבית אדוניו, וגם תשע שנים שהיה מלך במצרים, שבע שני השבע ושתיים מן הרעב, למה לא שלח לאביו לאמר:** "הנני כאן במצרים", הלא היה יודע כי אביו מצטער עליו, אלא ודאי נשבע להם.

(כח) ויעברו אנשים מדיינים: יש מפרשים שהמדיינים שמעוהו צועק בבור והעלוהו וגנבוהו²³, ומכרוהו לישמעאלים בעשרים כסף. ועשו ממנו סחורה גדולה, מפני שלא הוציאו עליו כלום, וישמעאלים הורידוהו למצרים. ומה שאומר בסוף הפרשה "והמדנים מכרו אותו אל מצרים"²⁴, כלומר: כדי להורידו למצרים, ואינו רק דברי בדאות, שהרי כתוב שם "לפוטפר". ועוד דאכתי קשה למה לא גילה עצמו. וגם יש מי שאומר: "מדנים" ו"מדיינים" על שם המשאות שהיו נושאים, כמו "התקשר מעדנות כימה"²⁵, "וילך אליו אגג מעדנות"²⁶. ופעמים שמבליע הע' כי דרך להבליע אותיות אחה"ע, כמו "וירב בנחל"²⁷ שהוא כמו "ויארב", וכן מפרש "יושבי על מדין"²⁸, כמו על המשאות המקושרות. וכל זה איננו שוה ל²⁹, אלא אומה אחת היו, כמו שפירשתי, כמו שקוראים אותנו: פעמים "יהודים", פעמים "עבריים", פעמים "ישראלים", פעמים "ישורון". **והאמת כי אחיו מכרוהו, כמו שאמר להם "אשר מכתם אותי הנה"³⁰, והשביעוהו כמו שפירשתי, ועשו ממנו סחורה גדולה, כאדם המוכר שדהו מפני רעתה כי היו נותנים משלהם שירחיקוהו מהם, כי תכלית שנהא שנאוהו.**

12. חזקוני בראשית פרק לז פסוק כז

וישמעו אחיו אמרו כבר בברית בין הבתרים נגזרו גזירות על זרעו של אברהם זקנינו ואנחנו מזרעו מוטב שנמכרו לזה ושמא עליו לבדו נתקיים הגזירה.

13. בראשית פרק נ, טו-כא

(טו) וַיִּרְאוּ אַחֵי יוֹסֵף כִּי־יָמַת אָבִיָּהֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִשְׁטַמְנוּ יוֹסֵף וְהַשֵּׁב יָשִׁיב לָנוּ אֶת כָּל־הָרְעָה אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אֹתוֹ: (טז) וַיִּצְוֵי אֱלֹהֵי יוֹסֵף לֵאמֹר אֲבִיךָ צִוֶּה לִפְנֵי מוֹתוֹ לֵאמֹר: (יז) כֹּה־תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אֲנִי שָׂא נָא פֶשַׁע אַחִיד וְחַטָּאתָם כִּי־רָעָה גָּמְלוּךָ וְעַתָּה שָׂא נָא לִפְשַׁע עַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲבִיךָ וַיִּבְדַּךְ יוֹסֵף בְּדַבְרָם אֵלָיו: (יח) וַיִּלְכוּ גַם־אֲחָיו וַיִּפְּלוּ לִפְנָיו וַיֹּאמְרוּ הִנְנוּ לְךָ לַעֲבָדִים: (יט) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף אֲלֵתִירְאוּ כִּי הִתַּחַת אֱלֹהִים אָנִי: (כ) וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשַׁבָה לְטֹבָה לְמַעַן עֲשֶׂה פְּיֹם הַזֶּה לְהַחֲיִית עַם־כְּבָב: (כא) וְעַתָּה אֲלֵתִירְאוּ אֲנִי אֶכְלָל אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם וַיִּנָּחֶם אֹתָם וַיִּדְבַּר עֲלֵיהֶם:

14. [רבינו] בחיי בראשית פרק נז

ויבך יוסף בדברים אליו. תכף שהזכירו לו אביו בכה לגודל האהבה ונכמרו רחמיו, והנה אחיו בקשו ממנו מחילה, ולא באר הכתוב שמחל להם, וכבר בארו רז"ל: (ב"ק צב א) שכל מי שחטא לחברו ועשה תשובה אינו נמחל לעולם עד שירצה את חברו, ואף על פי שהזכיר הכתוב: וינחם אותם וידבר על לבם, שנראה בזה שהיה להם רצוי מיוסף, מכל מקום לא ראינו שיזכיר הכתוב מחילה ביוסף ולא שיודה להם שישא פשעם וחתאתם, ואם כן מתו בענשם בלא מחילת יוסף ואי אפשר להתכפר עונם רק במחילתו, ועל כן הוצרך העונש להיותו כמוס וחתום להפקד אחר זמן בענין עשרה הרוגי מלכות. וקרוב אני לומר שיש מזה רמז בכתוב ממה שנכפל הלשון ועשה בזה שני חלקים: פשע אחיד וחתאתם, פשע עבדי אלהי אביך, והיה ראוי הכתוב לומר: ועתה שא נא לפשעם. אבל כיון הכתוב לרמוז: אם תשא פשע אחיד וחתאתם, יהיה פשע עבדי אלהי אביך נמחל, ובאר הכתוב: כי פשע עבדי אלהי אביו הוא פשע אחיו, כי יזכיר להם הש"י עונות ראשונים, והבן זה.

15. רמב"ן בראשית פרק מב פסוק ט

ויזכר יוסף את החלומות אשר חלם להם - עליהם, וידע שנתקיימו שהרי השתחוו לו, לשון רש"י. ולפי דעתי שהדבר בהפך, כי יאמר הכתוב כי בראות יוסף את אחיו משתחוים לו זכר כל החלומות אשר חלם להם וידע שלא נתקיים אחד מהם בפעם הזאת, כי יודע בפתרונם כי כל אחיו ישתחוו לו בתחילה מן החלום הראשון, והנה אנחנו מאלמים אלומים, כי "אנחנו"

ירמוז לכל אחיו אחד עשר, ופעם שנית ישתחו לו השמש והירח ואחד עשר כוכבים מן החלום השני, וכיון שלא ראה בנימן עמהם חשב זאת התחבולה שיעליל עליהם כדי שיביאו גם בנימן אחיו אליו לקיים החלום הראשון תחילה: ועל כן לא רצה להגיד להם אני יוסף אחיכם, ולאמר מהרו ועלו אל אבי וישלח העגלות כאשר עשה עמהם בפעם השניה, כי היה אביו בא מיד בלא ספק. ואחרי שנתקיים החלום הראשון הגיד להם לקיים החלום השני. ולולי כן היה יוסף חוטא חטא גדול לצער את אביו ולהעמידו ימים רבים בשכול ואבל על שמעון ועליו, ואף אם היה רצונו לצער את אחיו קצת איך לא יחמול על שיבת אביו, אבל את הכל עשה יפה בעתו לקיים החלומות כי ידע שיתקיימו באמת: גם הענין השני שעשה להם בגביע לא שתהיה כוונתו לצערם, אבל חשד אולי יש להם שנאה בבנימן שיקנאו אותו באהבת אביהם כקנאתם בו, או שמא הרגיש בנימן שהיה ידם ביוסף ונולדה ביניהם קטטה ושנאה, ועל כן לא רצה שילך עמהם בנימן אולי ישלחו בו ידם עד בדקו אותם באהבתו: ולזה נתכוונו בו רבותינו בבראשית רבה (צג ט) אמר רבי חייא בר' אבא כל הדברים שאתה קורא שדיבר יהודה בפני אחיו עד שאתה מגיע ולא יכול יוסף להתאפק היה בו פיוס ליוסף פיוס לאחיו, פיוס לבנימן. פיוס ליוסף, ראה היאך נותן נפשו על בניה של רחל וכו'.

וכן אני אומר שכל הענינים האלה היו ביוסף מחכמתו בפתרון החלומות, כי יש לתמוה אחר שעמד יוסף במצרים ימים רבים והיה פקיד ונגיד בבית שר גדול במצרים, איך לא שלח כתב אחד לאביו להודיעו ולנחמו, כי מצרים קרוב לחברון כששה ימים, ואילו היה מהלך שנה היה ראוי להודיעו לכבוד אביו, ויקר פדיון נפשו ויפדנו ברוב ממון: אבל היה רואה כי השתחויית אחיו לו וגם אביו וכל זרעו אתו, אי אפשר להיות בארצם, והיה מקוה להיותו שם במצרים בראותו הצלחתו הגדולה שם, וכל שכן אחרי ששמע חלום פרעה שנתברר לו כי יבאו כלם שמה ויתקיימו כל חלומותיו:

16. פירוש מהר"י קארו ז"ל על התורה - בראשית פרק מב פסוק ט

ויזכור להם יוסף את החלומות וגו' י"ל למה אמר להם מרגלים ולא עלילה אחרת. ב' למה שמר לאחיו נקימה ונטירה שכן אמר ויזכור להם יוסף והכתוב אמר לא תקום ולא תטור. ג' למה בכל אותו הזמן לא שלח אגרת לאביו להודיעו איך היה חי במצרים ואיה אהבתו אותו כי אהבו אביו ולא די זה אלא כשנולד לו בן אמר כי נשני אלהים את וגו'. ד' למה כפל וירא יוסף את אחיו ויכירם וגו' ואח"כ חזר ואמר ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו. ה' למה בחרו ושתקו כשאמר להם אחיכם אחד יאסר בבית משמרכם אדרבא כי יותר טוב היה החלוקה הראשונה שישארו הטי' כי איש את רעהו יעזורו ואם ישאר האחד וימיתיהו מי יבקש מידו לאמר לו מה תעשה. ו' למה אמרו הוידוי אח"כ אבל אשמים אנחנו כי מן הראוי היה שיתודו בתחילה. ז' למה שינו כשדברו לאביהם שאמרו ויתן אותנו כמרגלים את הארץ אדרבא כי בפני אמר להם הוא אשר דברתי אליכם מרגלים אתם:

וי"ל כי כל מה שעשה יוסף לאחיו היתה כונתו לשם שמים כדי שבזה יתכפר להם העון שעשו וז"ש ויזכור להם יוסף וגו' ולזה אמר מרגלים אתם כדי לסתום פיהם ושלא יוכלו לשאול מי האיש הלזה כי המרגל לא יוכל לשאול שום דבר מזה וכו' ומה שלא שלח אגרת לאביו לפי שאמר אבי רוח הקדש העלים ממנו ג"כ אני כמו כן ומ"ש וירא יוסף לפי שבב' דברים יכיר הא' את חבירו בראות או בקול ותיכף וירא יוסף את אחיו הכירם בראות ולפי שהם ג"כ ראוהו ולא הכירוהו עשה בעצמו התנכרות כמו שתאמר ששם המצנפת על פניו וכנגד הקול שלא יכירוהו בקולו וידבר אתם קשות בכעס כדי שלא ירגישו בקולו וכשהשיבו הם ואמרו כנים אנחנו שנים עשר אחים וגו' אמר הוא הוא האיל והאחד איננו סימן שנתפסתם פעם אחרת כמרגלי' ואתם ברחתם והקטן נשאר את אביו לפי שאינו רוצה אביו שילמד מעשיכם וז"ש הוא אשר דברתי מרגלים אתם וגו' ומה שבחרו שישאר האחד לפי שלמעלה אמר שלחו מכם אחד ויקח את אחיכם ויבחנו דבריכם ר"ל תביאו הקטן אלי ואייסר אותו בשוטים עד שיודה האמת ואז יבחנו דבריכם האמת אתכם לפיכך לא רצו בשום פנים אבל כשאמר בפעם ב' ויאמנו דבריכם ר"ל בראיית הקטן לבד מספיק לאמת דבריכם ועם זה יובן למה שינו לאביהם כמרגלים לפי שהם עשו בערמה ואמרו אם נאמר לאביו שישאר לנו מרגלים ממש בשום אופן לא יניח לבנימן להוליכו עמנו שיאמר אולי ייסרו אותנו בשוטים אבל אמרו ויתן אותנו כמרגלים ר"ל אמר לנו שבראותו לבנימן שיאמין לנו וכו'. מהרש"א"ל: